

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trelori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Procesul pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog.

— Sentința tablei reg. din Budapesta. —

Cum s'a putut vedea din sentința publicată în coloanele ziarului nostru, (numeri 63—69), prin care sentința tabla regească din Budapesta decretează de avere comună averea mănăstirilor asupra cărora mitropolia ortodoxă-română din patrie a ridicat pretenziune de drept, — tabla regească din Budapesta a adus sentința și în procesul intentat din partea Sârbilor în contra mitropoliei noastre, pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog, decretând de comună și averea acestei mănăstiri și îndrumând judecătoria de prima instanță, ca la facerea împărțirii averilor mănăstirești din celalalt proces se fie cu considerare și la averea mănăstirii Hodoș-Bodrog, căci și mănăstirea aceasta cade în categoria celorlalte: și ea a fost comună, deci comună e și averea ei, care compete deopotrivă Sârbilor, ca și Românilor. Sentința tablei regești din Budapesta, adusă cu privire la mănăstirea Hodoș-Bodrog, sub numărul 11140/914, sună astfel:

In numele Maiestății Sale, Regelui!

Tabla regească din Budapesta, luând în examinare în ședințele publice din 23 și 27 Martie 1916 procesul ordinar intentat de mitropolia greco-orientală sârbească din Carloviț, ca acționatoare, reprezentată prin avocatul Dr. Demetriu Musitzky, în contra mitropoliei greco-orientale române din Sibiiu (I.), reprezentată prin avocatul Dr. Emil Babeș, precum și în contra diecezei greco-orientale române a Aradului, (II), reprezentată prin avocatul Nicolae Zigre, și în contra arhimandritului greco-oriental român Augustin Hamzea, ca egumen al mănăstirii greco-orientale Hodoș-Bodrog (III), ca acționați, pentru proprietatea și accesoriile mănăstirii Hodoș-Bodrog, la tribunalul regesc din Budapesta, ca judecatorie delegată, și încheiat prin sentința adusă în 20 Aprilie 1914 sub numărul 25612, în urma apelului înaintat de acționator în 13 Iulie 1914, sub numărul 51079, de acționatul de sub I. și avocatul său în 13 Iulie 1914, sub numărul 51692, și de acționații de sub II—III, în 11 Iulie 1914, sub numărul 51360, — ascultând vorbirile reprezentanților părților din litigiu, a adus următoarea

Sentința:

Tabla regească modifică sentința forului prim, — pe lângă scoaterea din vigoare a dispoziției referitoare la cheltuielile de proces și a competențelor avocaților, — în înțelesul, că decretează, cumcă mitropolia greco-orientală sârbească are pretenziune de drept asupra averii mănăstirii Hodoș-Bodrog, ca instituțiune bisericească comună a bisericii greco-orientale române și greco-orientale sârbești din Ungaria, cu privire la jurisdicțiunea

de drept și la dispunerea asupra averii, specificate în normele organizării bisericești.

Potrivit acesteia, tabla regească îndrumă judecătoria de prima instanță, ca după ridicarea acestei sentințe la putere de drept, și după încheierea eventualei proceduri ulterioare, devenită necesară, să decidă asupra întrebării, dacă în viitor această jurisdicțiune de drept și dispunere asupra averii mănăstirii amintite, care compete ambelor mitropolii, e a se exercita de mitropolia greco-orientală română, sau sârbească? pe lângă rezolvarea în acelaș timp a procesului purtat de aceleași părți pentru jurisdicțiunea de drept și dreptul de dispunere, ce este a se exercita asupra averii mănăstirilor Bezdin, Sângeorgiu, Mesici, Voilovița, Zlatița și Baziaș, și rezolvit prin tabla regească în ziua de astăzi, prin sentința adusă sub numărul 11139/1914, — și cu considerare la deciziunea judecătorească ce se va aduce în acel proces, iar deciziunea să se estindă și asupra chestiei privitoare la introducerea în posesiune, cerută de acționator, și la folosința luată, precum și asupra statoririi, atât a speșelor de proces, precum și asupra chestiei onorarului și cheltuielilor pe seama avocatului Dr. Emil Babeș în sumă de 400 coroane și pe seama avocatului Nicolae Zigre în suma de 400 coroane, față de mandatori, pentru facerea recursului, socotită totodată ca chestie a suportării speșelor de recurs, precum și asupra competențelor procesuale, pe cari și le-au computat avocații părților litigante față de mandatorii lor.

Motivare.

I. Acționații ridică în prima linie acea excepție împotriva acțiunii, că mitropolia de pe partea acționatorului nu e îndreptățită să acționeze.

Mănăstirile, anume, — după acționați, — sunt subiecte de drept separate, cari sunt încadrate în organismul diecezan; acelea deci sunt înzestrate cu sferă de activitate separată administrativă și de administrare a averilor, pe lângă supraveghierea episcopului diecezan, iar în privința jurisdicțiunii de drept sunt subordonate episcopului diecezan.

Potrivit cu aceasta, în prima linie acel episcop e chemat a reprezenta mănăstirile, sub a cărui jurisdicțiune stă mănăstirea.

Deoarece însă la acțiunea prezentă, — intentată de mitropolia greco-orientală sârbească, episcopul greco-oriental român, care exercită jurisdicțiune asupra mănăstirii, nu numai că nu și-a dat consenzul, ci în calitate de parte citată în proces ca acționat, o și reprobă, — acționarea e defectuoasă.

Dar e defectuoasă, după părerea acționatului I, și din motivul, că ar fi trebuit să pășească în calitate de acționator și episcopul greco-oriental sârb din Timișoara, de a cărui dieceză s'ar ținea mănăstirea, pentru cazul, că acțiunea s'ar supune judecării.

Excepția aceasta e lipsită de temei. Mănăstirile greco-orientale sârbești adevă, în înțelesul punctului m) din §-ul 13 al statutului mănăstiresc din 1908, precum a comunicat aceasta și Ministerul de justiție reg. ung. judecătorilor, prin ordinațiunea sa din 24 Februarie 1909, numărul 4465/909, pe timpul intentării procesului le-a prezentat comisiunea congresuală bisericească greco-orientală sârbească din Carloviț, iar președintele acesteia în timpul intentării procesului a fost mitropolitul-patriarh, în senzul §-lui 20 al ordinațiunii preînalte din 14 Mai 1875.

Deoarece plenipotența avocațială la intentarea acțiunii pe timpul vacanței scaunului de mitropolit-patriarh a fost subscrisă de locțiitorul legal, Lucian Bogdanovics, în calitate de prezident al comisiunii congresuale, acționarea pe timpul intentării acțiunii a stat pe baze legale.

Ce e drept, în decursul procesului, prin ordinațiunea preînaltă din 11 Iulie 1912, atât ordinațiunea preînaltă din 14 Mai 1875, cât și cea din 28 Martie 1908, au fost scoase din vigoare, dar ordinațiunea preînaltă, care dispune scoaterea din vigoare, a făcut să între iar în vigoare capitoli IV. și VI. ai ordinațiunii preînalte din 10 August 1868, iar în senzul §-lui 2 capitolul V. al acestei ordinațiuni, fiind patriarhul sârbesc și mitropolitul din Carloviț episcopul prim natural și reprezentantul tuturor bunurilor naționale bisericești și fundacionale: procesul pornit sub el ca acționator, și după starea de drept, aflătoare acum în vigoare, stă pe bază de reprezentare legală, cu toate că în decursul timpului s'a sistat instituțiunea comisiunii congresuale.

II. Apărarea a doua o înaintea numai acționatul de sub I. și aceasta se aseamănă cu apărarea, de care s'au folosit deja acționații de sub II—III, în formă de excepție împedecătoare de proces.

Acționatul de sub I. espune anume, că §. 8 al art. de lege IX. din 1868 a permis să fie duse înaintea judecătoriei regești, ce era a se delega, numai pretenziunile isvorâte din despărțire, iar acțiunea aceasta tractează despre un lucru cu totul independent de despărțirea ierarhică ordonată în 1868, despre aparținerea mănăstirii Hodoș-Bodrog.

După dânsul din acel motiv e independent acest lucru de despărțire, pentru că chestia aparținării mănăstirii a fost aranjată cu totul încă înainte de despărțire, în chipul, că ea aparține diecezei Aradului.

Deoarece această dieceză a ajuns în anul 1864 în legăturile mitropoliei greco-orientale române, și mănăstirea este a se considera a fi ajuns acolo, ca parte întregitoare a diecezei.

Tabla regească mai mult n'a mai luat în considerare această excepțiune a acționatului de sub I. privitoare la excepțiunea pentru cercul de compe-

tență, pentru că asupra excepțiunii ridicate de acționații de sub II—III. și identică întru toate cu această excepție a acționatului de sub I., a decis deja în mod valid prin hotărârea sa adusă sub numărul 2375/1909, iar valoarea acestei deciziuni se estinde și asupra acționatului de sub I., pentru că această excepțiune pentru cercul de competență fiind a se lua în considerare din oficiu în decursul întregului proces, cu aceea s'a ocupat tabla regească, nu numai în urma excepțiunii ridicate de acționații de sub II—III, ci și din oficiu, când chestia a ajuns înaintea ei, în obiectul excepției pentru cercul de competență, — deci chestia aceasta nu reclamă decisiune nouă.

III. A treia excepțiune a acționaților, care totodată întregește și excepția dela pct. II. a acționatului de sub I., este aceea, că facerea reclamației din acțiune, sau a aparținării mănăstirii Hodoș-Bodrog, a primit rezolvire definitivă pe cale de for public încă înainte de despărțirea ierarhică, în așa chip, că prin aceasta chestiunea a devenit afacere judecată.

După acționați adevă, patriarhul greco-oriental din Carloviț în 24 Iulie 1850, deci prin dispoziția sa unilaterală, dată încă de dinaintea despărțirii ierarhice, a ordonat incorporarea, ce e a se face, a mănăstirii din acțiune, din dieceza Aradului, în dieceza Timișoarei.

La plânsarea forului diecezan din Arad ministerul de culte ces. reg. din Viena prin hotărârea aceluia sub A. la răspunsul de sub XIII. a nimicit această dispoziție, iar hotărârea de sub A.) conform documentelor de sub B. și C. a și fost executată.

Patriarhul greco-oriental din Carloviț încă a înaintat plânsoare (panasz) în contra acestor hotărâri și a cerut să se recunoască caracterul sârbesc al mănăstirii, ca prin aceasta să poată fi posibil a se ținea într'însa serviciu divin în limba slavă, dar ordinațiunea gubernială de sub D. n'a admis plânsoarea.

Cu aceasta deci, după acționați, chestiunea jurisdicțiunii, respective aparținării mănăstirii din acțiune, stabilită fiind în mod valid, aceea nu mai poate forma din nou obiect de discuție, și astfel cererea din acțiune, ca mănăstirea să se declare de mănăstire greco-orientală sârbească, și aparținătoare mitropoliei greco-orientale din Carloviț, s'a rezolvit în seaz negativ încă înainte de despărțirea ierarhică.

Nici această excepție a acționatului nu e la loc, pentru că la termenul deciziunii ministeriale provocate, episcopia greco-orientală de Arad s'a ținut de jurisdicțiunea mitropoliei greco-orientale de Carloviț, care pe acea vreme constituia încă supremația bisericească comună a credincioșilor greco-orientali sârbi și greco-orientali români; deci prin dispozițiunile ministeriale amintite nu s'a rezolvit întrebarea, că asupra mănăstirii din ac-

țiune oare biserica greco-orientală sârbească, sau cea greco-orientală română are drept de dispunere?

Intrebarea aceasta numai după despărțirea mitropoliei din acțiune a devenit actuală, iar baza despărțirii mitropoliei nu o formează deciziunea ministerială pomenită, ci rescriptul preînalt din 24 Decembrie 1864, respective art. de lege IX. din anul 1868.

IV. A patra excepție a acțiunilor este, că acțiunea e dată înainte de timp, pentru că înainte de intentarea aceleia nu s'a satisfăcut dispoziției §-lui 8 din art. de lege IX. din anul 1868, de a se face încercare de înțelegere.

E lipsită de temei și excepția aceasta, pentru că potrivit cu documentul alăturat la replică sub 25., în congresul ținut în Carloviț la anul 1871 acțiunii și-au prezentat reclama lor asupra mănăstirii din acțiune, dar aceea a fost respinsă din partea mitropoliei acționatoare și despre aceasta a fost încunoștințată delegațiunea acționatului.

Asupra învoielii prealabile s'a făcut deci încercare.

V. În ceea ce privește baza de drept a acțiunii, acționatorul, întru sprijinirea acțiunii sale, aduce mai multe momente de atare natură, că din fiecare dintr'însele, — după părerea lui, — se poate trage o deducție de drept, pentru el favorabilă.

Acționatorul, cu provocare la cele cuprinse pe paginile 117 și 455 vol. I. ale opului «*Árad megye története*», de Alexandru Márki, și pe paginile 23 și 25 ale opului «*Szerb Monostor egyházak Történeti Emlékei*» de Eugen Szentkláray, atribuie fundarea mănăstirii fraților Ștefan și Mirko Iaksici, de religie greco-orientală, cari au întemeiat-o în anul 1498, pentru călugări sârbi din ordul bazilitan, și cari au ridicat biserică și alte edificii și au donat pământurile necesare.

După acționator, mănăstirea a ajuns sub superioritatea mitropoliei greco-orientale sârbești prin epistola privilegială dela 21 August 1690 a lui Leopold I. și aceasta supremăție s'a exercitat de atunci neîncetat.

Episcopul greco-oriental sârb Sofronie al Lipovei în anul 1651 a avut reședința în mănăstirea Hodoș.

Patriarhului din Carloviț și sinodului episcopesc îi revenea dreptul de a denumi pe egumenul mănăstirii, iar acest drept l-a și exercitat.

În sensul §-lui 47 al Rescriptului Declinatoriu, mănăstirea a înaintat la patriarh socotelile prin Consistorul episcopesc din Arad. (Documentul 3).

Și după intrarea în vigoare a art. de lege IX. din 1868, până la finea lui Iunie 1887, ordul călugăresc al mănăstirii a recunoscut în continuu caracterul sârbesc, a ținut liturgie în limba slavă veche, a folosit limba oficială sârbească, a avut sigil mănăstiresc cu text sârbesc, iar cătră episcopul greco-oriental din Arad și cătră forurile diecezane înainta acte sârbești.

În 19 Decembrie 1870, deci după desfacerea mitropoliilor, a tolerat examinarea averii, săvârșită prin congresul național sârbesc din Carloviț, și protocolul l-au scris egumenul mănăstirii și călugării, pe lângă recunoașterea caracterului sârbesc, iar ordul monahal al mănăstirii și după intrarea în vigoare a art. de lege IX. din 1868, prin esmisul său a luat parte la congresul național greco-oriental sârbesc. (Documentul alăturat sub 2. la scripta finală).

Însă nu numai mănăstirea, ci, — după asertiunea acționatorului, — și acțiunii au recunoscut caracterul sârbesc, pentru că pe egumenul mănăstiresc Cornel Zsivkovics, denumit în anul 1853, și după anul 1868 l-au lăsat în această funcție a lui, și numai atunci, când la anul 1889 Zsivkovics a fost denumit egumen al mănăstirii Mesici, au denumit acțiunii pe egumenul de azi de naționalitate română, care a românizat cu totul mănăstirea.

Că până la un timp și după despărțirea mitropoliilor, episcopul greco-oriental român, sub a cărui jurisdicție, ca for și înainte de despărțire legal, a rămas de fapt mănăstirea din acțiune, până când afacerea acesteia primește rezolvire, în ordinațiunile sale cătră mănăstire și în atingerile sale cu mănăstirea a folosit totdeauna limba sârbească și astfel s'a considerat pe sine în continuu de locuitor al episcopului greco-oriental sârbesc din Timișoara, — acționatorul se provoacă la fasiunea de martor alui Cornel Zsivkovics, egumen pensionat, ascultat în mod prealabil de judecătoria reg. din Pecica.

Din această fasiune de martor, după acționator se poate constata și aceea, că mitropolitul greco-oriental român în anul 1887 a încheiat un pact secret cu patriarhul sârbesc de atunci și cu episcopul sârbesc din Timișoara, conform căruia patriarhul sârbesc a suspendat în mod provizor dreptul sinodului greco-oriental sârbesc din Carloviț privitor la denumirea egumenului și în mod provizor a predat mănăstirea bisericii greco-orientale române.

Acest pact însă, după acționator, nu poate fi obligator pentru sine,

pentru că la acela nu și-au dat învoirea: Sinodul bisericesc competent și Congresul.

Faptul, că mănăstirea totdeauna a avut caracter sârbesc și a fost recunoscută de atare din partea forurilor bisericești și civile, acționatorul a dorit să-l dovedească prin documentele alăturate la răspuns sub 7—27 și la scripta finală sub 11, 12, iar faptul, că Andreiu baron de Șaguna, episcop greco-oriental în Ardeal, — mai târziu primul mitropolit greco-oriental român, — cel mai suprem luptător al intereselor românești, încă a recunoscut în mod expresiv fundarea sârbească: prin cuprinsul protocolului aludat sub 24. replica de la sub XVI.

Nu numai efectul transformărilor de drept, atribuit împrejurărilor etnografice schimbate, a condus biserica românească, — după acționator, — ca să pretindă parte și din mănăstiri. Dar după acționator, acest punct de vedere e greșit.

Deducțiunea făcută din partea bisericii române pe urma judecării punctului de vedere juridic referitor la așa numitele comune bisericești mixte, în privința mănăstirilor nu poate avea loc.

În biserica răsăriteană comunele bisericești sunt adunări ale creștinilor, iar mănăstirile sunt fundațiuni.

Frații Iaksici, fundatorii, — au pus mănăstirea din acțiune sub paza bisericii sârbești, și această voință trebuie să rămână pe vecie în valoare.

Pentru că voința fundatorului servește ca îndreptar la definirea destinațiunii mănăstirii, ca fundațiune.

Pe când prin urmare în privința despărțirii comunelor bisericești decid credincioșii, — la o mănăstire e decizătoare voința fundatorului.

Patriarhul greco-oriental sârbesc din Carloviț, pe deoparte pe baza voinței fundatorilor, pe de altă parte în temeiul decretului lui Leopold I. dela 1690, a devenit administratorul, prepozitul, bisericilor și mănăstirilor aflate aici, deci a câștigat jurisdicțiune bisericească de drept asupra acelorora: de unde urmează, că aceasta nu se mai poate lua dela dânsul.

Cu atât mai puțin nu, pentru că în sensul regulilor de organizare în vigoare, bunurile mănăstirești fără consimțământul congresului bisericesc sârbesc nu pot fi înstrăinate, budgetul acelorora îl stabilește congresul, prisosul venitului îi compete fondului mitropoliei: iar jurisdicțiunea stă în legătură indisolubilă cu dreptul de dispunere, proprietate și posesiune.

Și deaminteri, atât în sensul regulamentului dela 1871 al comisiei

congresuale, cât și în înțelesul statutului mănăstiresc dela 1908, alăturat la răspuns sub 26., care aprobat de Maiestatea Sa după dreptul public ungar e obligator și pentru acționari: mănăstirea din acțiune e parte a mitropoliei greco-orientale sârbești din Carloviț.

(Va urma).

Alegerea de Arhiepiscop și Mitropolit.

— Articol din «*Biserica și Școala*».

Și s'au adunat ca la 120 de bărbați, pe cum este scris să se facă, de au ales pe Arhiepiscopul și Mitropolitul Românilor din Ungaria și Transilvania, în persoana I. P. C. S. vicar episcopesc și arhimandrit Vasile Mangra.

Ne închinăm votului supremei noastre corporațiuni bisericești și ne punem nădejdea în calitățile distinse ale alesului, că acele vor fi validitate pentru prosperarea bisericii noastre române.

A intrat de tânăr în corporațiunile noastre bisericești, în cari a adus cunoștință temeinică teologică, profund sentiment al ortodoxiei și o voință tare de muncă. Astăzi el este unul dintre cei mai buni cunoșcători ai vieții noastre constituționale, în poziția sa de a da directivă dezvoltării vieții noastre constituționale.

La aceste calități ale alesului privește biserica cu nădejdea, că ele vor vindeca toate ranele trecutului.

Părintele Vasile Mangra a primit votul congresului cu următoarea declarație solemnă rostită în fața congresului electoral: (Urmează vorbirea publicată în numărul 78 al ziarului nostru, apoi se continuă):

Biserica ortodoxă a îndurat multe suferințe în decursul vremilor. Nu e acum vremea de a le răscoli. La aceste suferințe se adaugă acum mizeriile înfricoșatului războiu. Părintele Vasile Mangra a luat asupra sa o sarcină, a cărei greutate o simte, precum o mărturisește în cuvântul său. Ar vrea să facă lucruri mari și să teme că nu-i vor ajunge puterile de a le săvârși. Să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i dea puterea de a-și îndeplini idealul bisericii ortodoxe române.

«Am spus aceea ce mă frământă, ce este în sufletul meu, în acest moment mare al vieții mele» — ne-a zis în cerc restrâns, și am simțit sguduirea lui sufletească în fața răspunderii mari ce o ia asupra sa în aceste zile grele. Unde nu saltează Eul de bucuria gloriei ce l-a ajuns, ci vorbește conștiința răspunderii, e suflet preotesc. Gândim la marii ierarhi, cari să cu tremurau de răspunderea ce o iau a-

FOIȘOARA.

Confiscarea „Fabulelor” lui Tichindeal.

De D. Ioanovici, stud. în fil. (Urmare.)

De el însă poate fi liniștit Tichindeal, căci «în adins îl va apăra». Pe lângă toată asigurarea încrederii și a devotamentului ce-i păstrează însă îi dă a înțelege, că lucruri ca acela, cu participarea lui la petiția pentru episcop românesc «prin care voiți de Sârbi a vă despărți» nu ating plăcut pe nici unul. Sârbi credeau poate, că Tichindeal nu va îndrăzni să ia lupta cu mai marii săi, ci se va refugia sub aripile directorului. Dar acela văzuse îndată, că acolo nu-i adăpost pentru el, ci cursă. Pe făgăduielile directorului nu clădește nimic și de ceilalți încă nu-l doare capul tare: fie ei «oțal, eu voiu fi o cremene». Rănit în mândria lui de om cinstit și harnic, el începe să le arete, că știe să fie și mai «neastâmpărat» de cum socotiau ei.²

Acum ierarhia îi declară războiu după toată rânduiala. Tactica e vrednică de ad-

mirat. Prelații mobilizează comitatele cu strigătul de alarmă, că au descoperit un răzvrătit împotriva moravurilor și a ordinii publice. Scopul lor e: să sosească la locurile înalte prin forurile oficiale din ținuturile Ungariei impopulate cu Români înștiințarea, că un tulburător de spirite, — acela pe care l-au destituit «propter inquietum genium» la denunțarea popilor sârbi, — amenință odihna împăcată a satelor și ațăță spiritele multmii; apoi poate el — răzvrătitul — să bată la toate ușile cerându-și judecată, poate aduce dovezi și desvinovățiri, bătând toaca la ferești închise.

Era mare lucru pe vremea aceea, când aproape an de an vorbesc documentele de mișcări ale țărânilor nemulțumite (motus, tumultum, sufflaminatio populi) când într'un ținut, când într'altul, să poți lega de cineva bănuiala, că-i om de meseria aceasta. În chipul acesta se năzuie să prezinte pe Tichindeal superiorii lui

Prima încercare o face încă de cu vară, — cu ce mijloace nu știm — la comitatul Timișorii episcopul de acolo, dar cum se vede fără succesul dorit.¹ A doua însă, în preajma Crăciunului, la comitatul Torontal, ese de minune. În 13 Dec. 1814 congregația numitului comitat face arătare consiliului locotenențial, că din partea asessorului de tablă judecătorească de acolo Toma Ioannovici Vidac, li s'a atras atenția

asupra unor cărți suspecte. (Sunt 2 broșuri cuprinse într'o legătură: «*Fabule*» și «*Întreptări moralicești*» căreia după cum ne adevăresc citațiile «periculoase» îi urmează în aceeași broșură și «*Arătarea*».) Din citațiile alăturate scrisorii de denunțare s'au convins, că aceste cărți conțin lucruri «cari pot seduce poporul incul și înainte de toate tinerimea la gânduri rele, ațăță la denegarea ascultării datorite superiorității legale și la primirea de porniri bolnăvicioase, primejdioase și pentru sine și pentru alții». Pentru prevenirea cât mai grabnică a relelor acestora, ei au demandat — până la ulterioare dispozițiuni ale consiliului locoten. — confiscarea imediată a acestor cărți, ori unde s'ar găsi, și au desvelit intenția lor acensă și înaintea comitatelor vecine: Cenad, Arad, Timiș, Caraș «în cari Români locuiesc în număr mai mare». Îndată se pornesc cercetări în toate părțile; se scormonesc hârțile cărturarilor, ca să dea de cărțile cu pricina, și numele bietului catehet traducător de fabule ajunge deodată suspect autorităților politice în Bănatul întreg. Tichindeal, văzând că nu-i glumă, aleargă la episcopul Orășii și îl roagă să intervină la curte pentru nevinovăția lui.

Acum directorul cel devotat socotește că a sosit momentul potrivit, ca să dea subalturnului său sprijinul făgăduit. Cu

data 6 Ian. 1815 el trimite consiliului locotenențial o scrisoare de informație. Iată cum recomandă pe Tichindeal: «Acest om pe care de altcum cancelaria aulică a binevoit a-l destitui din postul de catehet pe care acum îl ține numai în mod provizor până va găsi mitropolitul din Carloviț altul, a fost întotdeauna neastâmpărat, ear de când a sosit decretul de destituire nu-și mai găsește locul și e foarte periculos.» Fabulele, pe cari el nu le cunoaște decât după informația lui Vidac, sunt traduse după Obradovici. «În mai multe locuri însă în locul învățăturilor lui Obradovici, cari se găsesc la fiecare fabulă, el a introdus propriile sale doctrine, străbătute de principii perverse» și, precum s'a convins din citațiile primite, «sunt pline de ațăță foarte seducătoare». Prin aceasta el s'a dovedit, în fine, în fața lumii întregi «că-i mai mult decât distrugător pentru creșterea tinerimii preparandiale». Roagă cancelaria aulică să demande comitatelor bănățene imediat confiscarea esemplarelor în mare parte distribuite și a celor cari se vor mai găsi nevândute la el acasă, pentru ca «nu cumva să mai otrăvească tinerimea preparandială cu astfel de principii perverse și infecte». Cere înlocuirea lui cât mai apropiată, cu Arsenie Sacabent, protodiaconul episcopului din Vârșet, căci altcum s'ar putea, ca institutul pedagogic «să sufere rane cari nu se mai pot vindeca pe urma exasperatului Tichindeal,

¹ Scrisoarea lui Tichindeal cătră Vulcan. v. Iosif Vulcan: *Dimitrie Tichindeal*, discurs de recepțiune București 1893. pp. 89—90

² v. Scrisoarea lui Nestorovici cătră consiliul locot. Arhiv. stat Rev. libr. 1815. F. 2 P. 7.

¹ v. Iosif Vulcan. *op. cit.* 91—92.

¹ Arhiva statului. B.-pesta. *Revisio librorum* an. 1315. F. 2. P. 3.

supra lor prin primirea darului preoției. Numai cel ce știe, că ce se cere dela un preot, știe cât de slab este omul pentru împlinirea îndatoririlor împreunate cu aceasta sfântă misiune.

In lumina acestei declarații a conștiinței de datorie și a caracterului preoțesc ortodox privind alegerea I. P. C. Sale ni să înseamnă orizontul viitorului. Fie să se facă lumină mare pe acest orizont.

Asemenea acestei voințe declarate în primul cuvânt rostit în calitate de alesul bisericii, — dorința ferbinte a credincioșilor din întreaga mitropolie este, de a vedea strălucind noua arhipăstorire a părintelui Mangra: curățenia moravurilor, flacăra științei și devotamentul către biserica străbună și toate așezămintele ei religioase-culturale. Când se va împlini aceasta dorință ferbinte a credincioșilor din mitropolia ortodoxă română a Ungariei și Transilvaniei, atunci se va binecuvânta momentul în care a fost ales și mare se va numi între ierarhii bisericii ortodoxe române.

Floarea să deschide la lumina soarelui. Așa o floare este și sufletul, care numai la lumina soarelui sufletește să deschide. Când va răsări soarele dreptății și a adevărului din faptele noului arhiepiscop și mitropolit, se vor deschide și sufletele acum închise de vânturile reci ale valurilor vieții și din florile aceste deschise cununa se va împleti.

Așa să lumineze lumina ta înaintea oamenilor, ca văzând faptele tale cele bune să preamărească pe Tatăl cel din ceruri!

Războiul.

Intre Nistru și ținutul sud-vestic dela Zalosce s'au desfășurat lupte mari între trupele noastre și cele rusești. Pe la Horozenka atacul rusesc s'a prăbușit. Pe la Augustovka și Zborov batalioanele noastre au respins atacurile rusești, date cu trupe numeroase. Armata comandată de generalul Böhm-Ermolli a respins cu multă bravură atacurile rusești, executate cu trupe foarte numeroase. Câmpul de luptă a rămas acoperit de cadavre rusești. O înălțime a fost luată dela Ruși.

La frontul italian atacurile dușmanului au fost extraordinar de vehemente. De șapte ori după olaltă au atacat Italienii într'un loc, dar totdeauna au fost respinși cu mari pierderi. S'au distins în mod deosebit regimentul 43 și 46 de infanterie. Cel dintâi e românesc, recrutat din comitatul Caraș Severin, cu comanda districtuală de întregire în Caransebeș.

care, — repetează mereu directorul — «trebuie desființat» și pedepsit aspru.¹

La această înștiințare competentă consiliul locotenențial ia îndată măsuri întinse de precauțiune. Înștiințează — 17. Ian. 1815 — comitatele: Bacii, Arad, Bihor, Timiș, Torontal, Caraș să confişte fabulele lui Tichindeal, ear pe cele din Slavonia, ca să confişte originalul lui Dositeiu, tipărit la Lipsca 1788. Indrumă apoi vicecomitele din Arad să confişte exemplarele ce le va găsi încă nevândute la autor și pune la cale pedepsirea revizorului dela tipografia din Buda, care a admis cartea la tipar.²

Incep să sosească rapoartele comitatelor. Cenadul scrie — 18 Ian. — înainte de a primi intimatul consiliului, că atrăgându-i comitatele vecine Torontal și Timiș atenția asupra unor cărți românești, cari strică tinerimea și îndeamnă pe cei în etate la neascultare, a cules toate exemplarele găsite și le păstrează, până la alt ordin, la sine.³ Vicecomitele din Arad scrie — 7 Febr. 1815 — că a făcut cercetare la locuința autorului. Acesta li-a spus, că scrierea bănuită a trecut prin

La frontul dela apus situația e grea, însă tot favorabilă pentru Germani. Dușmanii nu pot înainta, cum ar dori.

Din telegramele primite astăzi mai scoatem următoarele știri:

In Bucovina armata moștenitorului de tron a avut nouă succese. A luat cu asalt unele poziții dela Ruși. Pe celelalte locuri atacurile rusești au fost respinse, cu pierderi mari pentru dușman.

La frontul italian atacurile dușmanului s'au continuat cu multă energie, dar fără succes. Bravele noastre trupe au respins toate atacurile și s'au păstrat pozițiile avute pe întregul front. S'a distins mai ales regimentul 3 de honvezi, apoi regimentul de glogași din Galiția de ost și cel din Dalmația.

La frontul dela apus situația e neschimbată; iar în Balcani e vorba să se înceapă ofensiva în curând din partea trupelor franceze și engleze, concentrate în Salonic.

NOUTAȚI.

Felicitări. Luni trecută întrunindu se membrii consistorului arhidiecezan pentru prima dată în ședință plenară ordinară sub presiunea I. P. Cuv. Sale D-lui Arhim. și vicar arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, dela numirea D-Sale de membru onorar al «Academiei Române», — a fost felicitat în numele Consistorului prin I. P. Cuv. Sa părintele arhimandrit Dr. Eusebiu R. Roșca pentru această înaltă și binemeritată distincțiune, de care a fost înverdicat din partea celei mai înalte instituțiuni culturale românești, dorindu-i dela Dumnezeu încă mulți ani spre binele și fala bisericii noastre. I. P. Cuvioșia Sa părintele Dr. Pușcariu a răspuns d-lor asesori cu cunoscuta i afabilitate, îndemnând cu deosebire pe membrii mai tineri la muncă și mulțumind tuturor pentru această nouă dovadă de simpatie.

Moștenitorul de tron avansat! Alteța Sa imperială și regală, Arhiducele Carol Francisc Iosif, moștenitorul nostru de tron, încredințat cu conducerea unei armate la frontul răsaritean, a fost numit din partea Maiestății Sale, Monarhului, general de cavalerie. Alteța Sa împlinește mâne Joi, anul al 29-lea al etății, și astfel avansarea îi vine ca un cadou de ziua nașterii.

censura obicinuită și apoi s'a tipărit la tipografia universității din Buda în 1000 de exemplare. Dintre acestea pe cele mai multe le-a distribuit în părțile Ungariei, în Bănat, în Transilvania, în Țara Românească (Valahia), Giula și Oradea mare, iar 300 de exemplare le-au găsit încă la el și le-au confiscat imediat. Vicecomitele a umblat apoi să traducă volumul pentru consiliul locotenențial, dar n'a găsit traducător «care să fi voit a lua asupra și atâta povară de scrisoare românească».¹

In comitatul Bacii nu s'a găsit nici o carte.² Vicecomitele comitatului Torontal raportează — 15 Mart. — că a găsit și adunat «cu sârguință» fabulele răspândite în număr mare pe la învățători, preoți și alți știutori de carte românească, cari dau bani grei pentru ea. (Obtrusum et distributum pretio sat gravi.) Spune, că și după enunțarea secestrului, autorul a continuat cu împărțirea și vinderea «Fabulelor» însoțite de o broșură mai mică de acelaș autor.³ (Va urma).

¹ Ibidem. F. 2. P. 13.

² Ibidem. F. 2. P. 17.

³ Ibidem. F. 2. P. 21. Este un raport și din Slavonia, dar acesta nu se referă la fabulele lui Tichindeal. Din Pojega ni se spune, că nu s'a găsit «Fabulele» lui Obradovici, dar au găsit la un învățător deținut pentru răscurarea poporului o altă carte de același autor: «Sfaturile înțelegerii cei sănătoase».

Dela dietă. In ședințele ținute săptămâna trecută s'a purtat discuție generală asupra proiectelor de legi despre noile impozite. Discuția se va continua în ședința proxima care se va ține în 22 August nou, căci în cursul săptămânei acesteia nu s'au ținut și nu se țin ședințe dietale.

Spre știre. In urma unui ordin al ministrului de război se aduce la cunoștința publicului, că alăturarea de cărți, ziare, tipărituri, la hainele ce se trimit prin poșta prizonierilor noștri din Rusia, are totdeauna urmări grave pentru aceia cărora li se trimit pachetele, prin urmare se interzice cu toată asprimea trimiterea de ziare și cărți la adresa prizonierilor noștri din Rusia.

Prețul pâinei și al făinei. Din partea magistratului orașenească din Sibiu s'au stabilit pentru pâine și făină următoarele prețuri, valabile cu începere din 16 August n. e. Kilogramul de gris costă 1 cor. 20 fileri. Kilogramul de făină fină 1.16, făină de fiert 78 fil, și făină de pâine 56 fileri. Făina de cucuruz se vinde cu 44 fil. Pâinea albă costă 1 cor. și pâinea de casă 60 fileri kilogramul. Pâinea poate să se vîndă numai cantărită.

Impotriva tunelului. Amiralul englez Wilmot a publicat în Morning Post un articol, în care cere ca Anglia să nu se învoească la clădirea tunelului proiectat sub canalul La Manche. Wilmot scrie următoarele: Deși astăzi cultivăm raporturile cele mai amicale cu Franța, nu este exclusă posibilitatea, ca după război — să zicem peste 25 sau 30 de ani — să devenim dușmani ai Franței. Acum, firește, presupunerea aceasta nu are teme; dar viitorul cine l-ar putea cunoaște? De aceea clădirea tunelului, din acest punct de vedere, ar fi un pas pripit.

Anul al treilea. Ziarul Norddeutsche Allg. Zeitung dovedește amănunțit, că anul al treilea de război va deveni pentru Anglia, — și nu pentru Germania, — anul de sleire a puterilor. Recolta germană este o bună recoltă medie și a produs cu câteva milioane de tone mai mult ca anul trecut. Ultima recoltă de nutreț este chiar strălucită. Pe piața muncii nu domnește lipsa de lucru, ci lipsa de brațe. In administrația germană a războiului nu există nimic de ascuns sau de mușamalizat. Viața economică nu slăbește, ci se întărește, de și războiul mai durează.

Soldații turci. Despre trupele turcești, sosite nu de mult pe frontul oriental, se dau următoarele amănunte: Turcii, aproape toți, sunt oameni vârtosți, în etate de 25—35 de ani. Veniți din provinciile Aziei, între dânsii se află numeroși arabi, cari s'au luptat la canalul Suez și la Gallipoli. Abia au așteptat să părăsească vagoanele și să plece în contra Rușilor. Unii dintre soldații turci vorbesc ceva nemțește, și aproape toți înțeleg cuvintele de comandă germană. Sunt bine și comod echipați în haine cu totul nouă.

Creșterea iepurilor de casă. Primim la redacție o instructivă și folositoare broșură sub titlul Kaninchenzucht, care cu învoirea autorului s'ar putea traduce și în românește. Scrisă de căpitanul auditor Dr. Ștefan Voszka, broșura ilustrată cuprinde pe scurt tot ce trebuie știut cu privire la creșterea iepurilor de casă: originea și felul lor de viață, deosebita rasă de iepuri, nutrirea, îngrijirea, prăsierea și rentabilitatea lor, și alte prețioase sfaturi, între care se găsesc mai multe rețete: Cum are să se gătească carnea iepurilor de casă. Importanța creșterii acestor animale spornice și curate este astăzi recunoscută pretutindeni. Cărticica dlui Dr. Voszka, apărută în Laibach, face bune servicii. Se află de vânzare la toate librăriile și costă 80 fileri.

La Paris. Regina Muntenegrului, cu principesele Ana și Vera, și cu principele Petru, au sosit la Paris. Familia regală muntenegreană, scriu zierele franceze, se va stabli definitiv acolo.

Nu mai sânt advocați. Se anunță din Oradea-mare: In comuna Ceica s'a pornit o mișcare, sprijinită de judecătoria cercuală, în scop de a cere dela camera advocației a din Oradea-mare un avocat. In Ceica se găseau înainte de război șase advocați, — toți au fost chemați la servicii militare.

Sfârșitul se așteapă în anul curent. Corespondentul din Paris al ziarului Novoe Vremea scrie: In luna lui August francezii așteaptă pe frontul apusean astfel de evenimente politice și militare, care vor contribui la faptul, că războiul să se sfârșească în anul curent 1916.

Pentru orfelinat. Ni se scriu următoarele: Copii dela școala conf. ort. română din Criștior, sub conducerea fostului dascăl substituit St. German, abs. de teol. în 13 Aug. n. au ținut o producție teatrală în Brad, pentru „Orfelinatul“ din Sibiu. Suma încursă dela inimile bune, cari au contribuit cu obolul lor pe altarul neamului, face 211 cor. 50 fil., din care subtragându-se spesele de 32 cor. reiese un venit curat de 170.50 cor. care sumă s'a trimis oficiului de cassă arhidiecezană.

Harta nouă. In editura institutului de cartografie G. Freytag & Berndt din Viena, au apărut zilele acestea: 1. Harta provinciilor din Marea-ostică: Livlanda, Curlanda și Estlanda în măsura 1:1 milion, cu prețul de 1.20 coroane. 2. Harta regiunii graniței austriace-rusești și germano-rusești în măsura de 1:1000.000, cu prețul de 1.20, și 3. Harta Bucovinei, măsura 1:400.000, prețul 50 fileri.

Noul ziar „Viitorul“ din Caransebeș, va apărea după cum ne comunică dl Constantin Savu, editorul și redactorul numelui ziar la 20 August v (2 Sept. n.) a. c. Ziarul va apărea deocamdată, de trei-ori la săptămână și anume: Marța, Joia și Sâmbăta; numărul ce apare Joia va fi popular. Prețul abonamentului pentru toate trei numerele este: pe un an 12 cor., pe jum. de an 6 cor., pe 3 luni 3 cor., iar pentru număr popular pe un an 5 cor., pe jum. de an 2 cor. 50 fil., pe 3 luni 1 cor. 25 fil., Număr de probă se trimite gratis orcuvi va cere de pe acum prin'o carte poștală. Abonarea de pe acum a ziarului se poate face trimițând prețul abonamentului pe cel puțin trei luni înainte la adresa: Administrația Ziarului „Viitorul“, în Caransebeș (Karánsebes), palatul Koronghy. etajul I. Tot aci este și redacția ziarului.

Ajutorul Portugaliei. Cum vestesc gazetele dela Lisabona, în conformitate cu hotărârea camerei portugheze, în curând au să pornească soldații Portugaliei la frontul apusean împotriva Germaniei. Este vorba de două divizii, cu 40 mii de oameni.

Mulțumită. Domnul sergent major George Bica dela reg. 31, de pe câmpul de luptă din Polonia rusască, a colectat pentru ajutorarea bisericii gr. ort. din Voivodeni mari (Comitatul Făgărașului) suma de 200 coroane dela următorii contribuți: Locotenent Tulbure Ioan, Galați 5 cor. Sublocotenentii: Petrișor Aurel, Alțina 10 c., Comșa Ionel, Săliște 10 c., Stoian Victor, Ghijasa de sus 10 c., Greavu Aurel, Lisa 10 c., Stegar Metea Ioan, Ileni 10 c., Sergent de marină Păcală Virgil, Șulumberg 10 c., Stoian Aurel, Ghijasa de sus 10 c., Sergent majorii George Bica, Voivodeni mari 20 c., Esiau Avram, Sâmbăta de jos 5 c., Reou Ioan, Orlat 10 c., Muntean Ioan din Szász Keresztur 2 c., Bălașiu Ioan, Cincișor 4., Frâncu George, Porumbacul de sus 5 c., Sergent major de ștab Roșca Gligor Reușor 5., Dubensky Ioan Săliște 5 c., Sergenții: Roșca Emil, Albac 4 c., Curtean Ilie, Oena 3 c., Nistor Chirilă, Sâmbăta de jos 4 c., Mihaiu Andreiu, Bărcuț 2 c., Popa Mateiu Bărcuț 2 c., Mihăiloiu Pavel, Benddorf 2 c., Guiman Vasile, Poiana Mărului 4 c., Șuma Nicolae, Colun 2 c., Corporalii: Vintilă George, Avrig 10 c., Frâncu George Comăna de sus 2 c., Infanteriștii: Bica Gligore, Voivodeni mari 4 c., Moroziu Andreiu, Ludișor 4 c., Gheico Andreiu, Bran 2 c., Bratu Bucur, Poplaca 2 c., Z harie Nicolae Ludișor 4 c., Cucu Ioan, Mândra 2 c., Reou Irimie, Orlat 2 c., Barcia Ioan, Zernești 2 c., Vidriștin Petru, Reșinari 4 c., Negru Ioan, Vecerdia 2 c., Petrașcu Vasile, Sâmbăta de jos 2 c., Căndea Simeon Berethalom 2 c., Constantin Ioan, Meșendorf 2 cor. Le aducem și pe aceasta cale cele mai calde mulțumiri în numele comitetului parohial gr. ort. din Voivodeni mari. Șoyron Mogoș, paroh.

Poșta redacției.

Domnului V. G. in Ibănești. Incă n'a fost publicat și se poate, că nici nu va fi publicat în anul acesta.

Cărți și reviste.

Tribuna Albano Română. A apărut nr. 10 cu următorul cuprins: Rostul nostru. Soarta Greciei. Om și om, narațiune. Albania și România, de P. Vulcan. Probleme, ogliodirea unui suflet de prieten, de C. M. Dumitrescu. Situația politică. Insemnări despre limba albaneză, de D. P. Beratti. Ilustrațiuni. — Revista apare de două ori pe lună și costă 12 lei pe an, 6 lei pe jumătate de an. Redacția și administrația: București, Bulevardul Pake 102.

¹ Arhiva stat. Rev. libr. 1815. F. 2. P. 7.

² Arhiva stat. B.-pesta Revisio Librorum an 1815. F. 2. P. 6.

³ Arhiva stat. B.-pesta. Revisio Librorum an 1815. F. 2. P. 11. In acest comit. s'a confiscat 34 exempl.

Nr. 454/1916.

(144) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățăto-rești din comunele mai jos înscrise se es-crie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.”.

1. Ludoș. Salar 600 cor. dela biserică, restul dela stat, cvartir în natură eventual rețut 50 cor. rețut de grădină 20 cor.

2. Păuca. Salar 600 cor. dela biserică. Întregirea salariului dela stat încă nu e re-solvată. Biserica nu se deobligă a plăti ea salariul legal întreg, dacă statul n'ar vota întregirea. Locuință în natură și lemne de foc.

3. Tău. Salar 600 cor. dela biserică. Întregirea dela stat nu e votată. Pană la rezolvarea întregirii dela stat biserica nu se deobligă a da salariul legal complet. Lo-cuință în edificiul școlii și rețut de gră-dină 20 cor.

Reflectanții sunt datori să-și înainteze cererile oficiului protopresbiteral în termi-nul deschis și să se prezinte în biserică.

Cei aleși sunt datori a instrua și cânta cu elevii în Dumineci și sărbători în sf. biserică.

Mercurea, 25 Iulie 1916.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-tului Mercurea.

Avr. S. Pecurariu protopop.

Nr. 443/1916 Prot.

(139) 3-3

Concurs.

Parohia de cl. III. Vesud, din proto-presbiteratul Agnitei, devenind vacantă, pen-tru întregirea ei, în urma ordinului Prea-veneratului Consistor arhidiecezan dela 3 Maiu a. c. Nr. 5082 B's. se publică din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în „Tel. Rom.”

Venitele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu do-cumentele necesare să se înainteze sub-scrisului.

Concurenții, după prealabila încuviin-țare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în bise-rica din parohie spre a cânta și cuvânta, eventual a și celebra.

Agnita, în 17 Iulie 1916.

În întâlegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean protopop.

Nr. 392/1916.

(136) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a Gălpuia, protopresbiteratul Unguraș, pe baza rezoluțiunii Preavenera-tului Consistor arhidiecezan din 16 Sep-temvrie 1915 Nr. 9472 Bis. să scrie concu-rs cu termen de 30 zile dela prima pu-blicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fașionate în coala B. pen-tru dotațiunea dela stat.

Concurenții, cu drept de a concura la această parohie își vor înainta petițiunile cu documentele necesare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul indicat și sunt datori a se prezenta înainte de a-lege în biserică pentru a cânta respec-tiv a celebra și cuvânta, cu prealabila în-cunoștințare la oficiul protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Fizeș-Sânpetru, (Fuzes-szentpéter) 15/28 Iulie 1916.

Pavel Roșca protopresb.

Nr. 442/1916 Prot.

Nr. 140 3-3.

Concurs.

Parohia de cl. III. Săsăuș, protopres-biteratul Agnitei, declarând-se vacantă prin rezoluțiunea Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 3 Maiu s. c. Nr. 5081. Bis., pentru întregirea ei se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui a-pariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs, înzestrate cu do-cumentele necesare, să se înainteze sub-scrisului în termenul sus indicat.

Concurenții, după prealabila încuviin-țare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în bise-rica din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Agnita, în 17 Iulie 1916.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean protopop.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

In editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Mărturisirea ortodoxă

bisericii catolice și apostolice de răsărit

revăzută la însărcinarea comisiunii, după tra-ducerea arhimandritului Filaret Scriban, de Dr. Pavel Roșca, prof. sem., cu binecuvân-tarea Excelenței Sale a Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop al Transilvaniei și Metro-polit al Românilor gr. or. din Ungaria și Tran-silvania Ioan Meșianu.

Revizuirea e făcută pe baza textului ce-ri mai autentic al scrierilor simbolice publicate de prof. dela facultatea teologică din Atena I. E. Mesolora, sub titlul: „Τὰ συμβολικὰ βιβλία”. Atena. 1883.

În aceasta ediție, bine îngrijită și din punct de vedere al limbii, pe lângă „Prefața” revăzătorului în care se indică istoricul edării acestei cărți simbolice și isovoarele conside-rate, se publică și o parte din „Precuvân-tarea” arhimandritului Filaret Scriban, dim-preună cu biografia mitropolitului Petru Movila, precum și aprobările patriarhale referitoare la aceasta carte simbolică.

Se află în deposit spre vânzare la Li-brăria arhidiecezană și se vinde bro-șată, cu prețul de 2 cor. 50 fil.

Revăzătorilor li se dă rabat 20%.

In editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane, în traducere romă-nească, făcută de dl Teodor V. Păcățian redactoral „Telegrafului Român” a apărut

Evangelia ca bază a vieții,

celebra lucrare a lui G. S. Petrow, în care carte sunt tratate cu multă putere de con-vingere temele următoare: Principiile funda-mentale ale civilizațiunii. Educarea voinței în spirit creștinesc. Degenerarea morală. Subli-mitatea evangheliei. Împărăția lui Dumnezeu

Se află în deposit spre vânzare la Li-brăria arhidiecezană din Sibiu. Prețul unui exemplar e 1 cor. 50 fileri plus 5 fileri porto poștal.

Revăzătorilor li se dă 20% rabat.

La Librăria arhidiecezană

se vând cu preț redus:

I. Recvizite pentru fizică.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Instrument arhimedic, Glob de aramă, Scripeț, Cumpănă, Potcoave magnetice, Retorte, Sticle pentru udat, Prismă, Sticle măritoare, Vase papilare, Vase comunicatoare, Vas de ținut apă, Palmic de sticlă, Pocale de sticlă, Rudă de sticlă și cauciuc, Tevi de sticlă, Cutii cu peatră brună, Sticle cu acid cal-clor, Colecțiuni cu mineralii, Colecțiunea plantelor, Colecțiunea insectelor, Colecțiunea corpurilor geometrice, Colecțiunea măsuritor.

II. Tabele de intuițiune.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Modelul mașinei de aburi, Să ne ferim de beuturi spirtuoase, Urmările beției, Himnus, Cutii, conțin câte 16 tabele din is-toria naturală, cutia, Orașul, Pădurea, Munții, Primăvara, Vara, Iarna, Curtea țărănească, Konyhaker, Făltitetés, Palkó, Óreg koldus, Madarak etetése, Templom, Szántás, vetés, boronálás, Ruhamóság, Rostálás, Aratás, Aszталos műhely, Takács, Kapálás, Cséplés, Kovács, Czipész, Szüretelés, Table negre mari pentru școală (un-gimea 1.5 m., lățimea 1.25 m.), Stăndardul și emblema naț. onală magh-

Anunț.

S'a redus prețurile cărților:

1. Arhiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vi-car arhiepiscopesc, dela 5 cor. la 2 cor.

2. Memoriale arhiepiscopului și metro-politului Andreiu baron de Șaguna, sau lu-tele naționale politice ale românilor 1846-1873, de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I. dela 2 cor. 60 fil. la 2 cor.

3. Însemnările unui trecător. Crâmpie din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la 1 cor. 50 fil.

4. Desvoltarea primatului papal și in-fluiința lui asupra creștinătății. Cercetări isto-riche, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la 50 fil.

Librăria arhidiecezană.

In editura comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut:

Biblia mică

sau

părți alese din sfânta scriptură, tes-tamentul vechiu și testamentul nou,

cu binecuvântarea Înaltpreasfinției Sale Domnului Ioan Meșianu, arhiepiscop al bisericii ortodoxe ro-mâne din Transilvania și metropolit al românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următoru cuprins:

A. Testamentul vechiu.

I. Întâia carte a lui Moise. Facerea lumii. Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepșa lor. Făgă-duința Mesiei. Uciderea de frate a lui Cain. Urmă-toarii lui. Vestirea poporului. Facerea corabiei. Po-topul se începe. Potopul se stăgăște. Avraam primește în cortul seu pe ingeri, cari îi făgăduiește fiu din Sara și i-se descopere perrea Sodomei. Isav și Iacob. căsătoria lui Iacob. Iosif din pismă se vinde de frații săi. Iosif prin tălcuirea visurilor lui Faraoon se înalță la cinstea de Voevod. Căsătoria lui Iacob în Egipt la fiul său Iosif.

II. A doua carte a lui Moise. Egipt. Nașterea creșterea, ruga și căsătoria lui Moise. Așezarea mie, iului Pașilor. Moartea celor întâi născuți, începutul eșriei. Săvârșirea eșriei. Perrea egiptenilor în marea roșie. Moise primește sântele zee porunci ale lui Dumnezeu. Intocmirea meseriașilor. Sărbarea Săm-betei. Tabelele legii.

III. A treia carte a lui Moise. Leviticon. Sfin-țirea preoților. Tăcuirea celor zee porunci și a altor legi.

IV. A patra carte a lui Moise. Numerile. Va-lean vrea să biasteme pe Israeliti. Asna lui vor-bește. Legea despre bunurile de moștenire. Ius Nav. se pune în locul lui Moise povățitor poporului.

V. A cincea carte a lui Moise. A doua lege. Repetirea celor zee porunci ale lui Dumnezeu. Moise predă dregătoria sa, și așază pe Iusuvul lui Navi în locul său. Moartea lui Moise și ce urmează după aceea

VI. Cartea lui Iusuv Navi. Israel trece cu urme neudate prin Iordan. Cuprinderea și risipirea cetății Ierihonului.

VII. Cartea judecătorilor lui Israel. Vitejia prorociei Deborei, a lui Varac și a lui Iail. Invin-gerea lui Gedeon asupra lui Madiam. Vitejia, nunta și găcitora lui Samsoon.

VIII. Cartea I-a a împărașilor. Înălțarea lui Samuil. Moartea lui Eli și a fiilor lui. Ungerea lui Saul de împărat. Lupta lui David cu uriașul Goliat și găcitora lui Samsoon.

IX. Cartea II-a a împărașilor. Ungerea lui David de împărat.

X. Cartea III-a a împărașilor. Căsătoria, rugăciunea și judecata lui Solomon. Biserica lui Solo-mon. Ihe ucide pe preoții lui Vaal.

XI. Cartea IV-a a împărașilor. Cele cinci mi-nuni ale lui Euseiu. Neeman se curăță de boală.

XII. Cartea lui Iov. Nenorocirea și răbdarea lui Iov.

XIII. Psaltirea. Cântarea lui David când a scăpat din mâna lui Saul.

XIV. Pildele lui Solomon. Lauda înțelepciunii în vieța omenească. Lauda muierei muncitoare.

XV. Ecclesiastul lui Solomon. Toate-și au vre-mea lor. Mijloacele fericirei

XVI. Eremia. Vedenia despre smochine.

XVII. Daniil. Daniil tălcuiește visul lui Navu-hodonosor. Scăparea din groapa leilor.

XVIII. Prorocul Iona. Chemarea, neascultarea și pedepșa lui Iona. Rugăciunea lui Iona pentru scăpare.

XIX. Tovie. Rugăciunea bătrânului Tovie, a Sarei și ascultarea rugăciunii lor. Voia din urmă a lui Tovie și sfătuire cătră fiul său.

XX. Iudita. Iscusitul îndemn și bunul sfat al Iuditei cătră bătrânii poporului. Tăierea capului lui Olibern. Mulțămita Iuditei și a poporului ei.

XXI. Cartea înțelepciunii lui Solomon. Rugăciunea cătră Dumnezeu pentru înțelepciune.

XXII. Cartea înțelepciunii lui Iusuv fiului lui Sirach. Despre ascultarea pruncilor cătră părinți, și despre adevărata smerenie. Lauda femeilor bune, și mustrea celor rele.

B. Testamentul nou.

Nașterea lui Ioan Botezătorul. Bunavestira Nașterea lui Iusuv. Intimpinarea Domnului. Magii dela răsărit. Fuga la Egipt. Botezul lui Iusuv. Ispitirea lui Iusuv. Nunta din Cana. Samarineanca la puțul lui Iacob. Slăbănogul dela lacul Vitezda. Cuvântarea de pe munte. Învierea tinărului din Nain. Învierea ietei lui Iair. Schimbarea la față. Vindecarea orbului din naștere. Samarineanul cel îndurât. Cina cea mare. Fiul cel rățăcit. Bogatul și Lazăr cel sărac. Vameșul și Fariseul. Zacheiu Vameșul. Filerii văduvei. Pilda Sămăntătorului. Învierea lui Lazăr. Întrarea în Ieru-salim. Cina cea de taină. Iusuv în grădina Getsiman, Iusuv înainte Arhereiilor. Patimile, răstignirea, moar-tea, înmormântarea lui Iusuv.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, și se vinde legată solid și frumos cu 2-30 cor. + 20 fileri porto. Revăzătorilor li se dă rabat 15%.

Se caută o corespondentă

pentru un birou, exactă în limba română și germană. Cele cunosătoare și a limbii maghiare sunt preferite. Ofertele însoțite de fotografie să se trimită împreună cu atestată în copie și condițiile de salar la E. V. Fellet Zagreb Jürjevka 3! A. Croația.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprinde: Rugăciune de dimineța; rugăciunea sfintei treimi; rugăciune cătră Dumnezeu Fiul; Psalmii „Miluește-mă Dumnezeule”, etc.; rugăciunile mesei; Simbolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune cătră Dumnezeu Tatăl; rugăciune cătră născătoarea de Dumnezeu; rugăciunea sfintei cruce; rugăciune cătră domnul nostru Iusuv Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în deposit spre vânzare la Li-brăria arhidiecezană, și se vinde legată în co-loare roșie și vânătă cu 30 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preoților, profesorilor și învățătorilor, la comande de cei puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă li se dă 20% rabat.

Este o carte de rugăciune foarte core-punzătoare nu numai pentru trebuințele sufe-tești ale ori cărui creștin, ci și ca dar la ca-pri, precum și pentru oșoșii din resboi, altă după cuprins, cât și după format și exterior

A apărut în editura comisiunii admini-strative a tipografiei arhidiecezane:

B. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15-20 ani, traducere de Vasile Sto- profesor la seminarul „Andrian”. Cuprins: Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Periodul fatal. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhă-rele de beutură. Vorbele obscene. Stea-gul celor șapte voinici. Timpul și am-Lectura. Jocurile. S. ortul. Prietini și valerism și Donchișotism. Viermele ne-dormit. Orientări. O putere... Noble-adevărata. Înclinările și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor de-moșteniți. O obiecțiune și o părere. Che-marea dumnezeiască. Munca. Împărțirea timpului. Statornicia. Împărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adaus. Sfaturile unui părinte cătră fiul său.

După cum se vede din acest cuprins bi-gut, Secretul succesului e o contribuțiune însemnată la literatura noastră pentru tinerii astăzi destul de săracă.

Se află în deposit spre vânzare la Li-brăria arhidiecezană din Sibiu, e-xemplarul broșat (280 pagini format 8° cu 2 coroane.

Revăzătorilor se dă un rabat de 20%.

„Biblioteca Șaguna”

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16-36.

Mângâiați poporul!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la Librăria Arhi-diecezană în Sibiu-Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat Cor. 2,-, legat cor. 2.60, porto 20 fileri.